

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نگاهی به
فضائل شب نیمه شعبان و
احیای آن

به همراه برخی از اعمال و آداب

تهیه و تنظیم:

گروه پژوهش مؤسسه بیان معنوی

بیان معنوی

فصل اول: فضیلت شب نیمه شعبان

- ۴ ۱. نیمه شعبان، شب اهل بیت (ع)
شب‌ی که خدا قسم خورده است که سائلی را رد نکند!
- ۵ ۲. شب‌ی که امام علی (ع) دوست داشت در آن شب بیدار بماند
- ۶ ۳. اگر می‌توانی امشب را بیدار بمان!
تا می‌توانی دعا، نماز، تلاوت قرآن
- ۶ ۴. شب استجاب دعا و بخشش گناهان
نماز جعفر طیار بخوان!
- ۷ ۵. شب‌ی با زینت عبادت کنندگان!
برنامه عبادی امام سجاد (ع) در شب نیمه شعبان
- ۸ ۶. شب زنده شدن دل‌ها

فصل دوم: برخی از اعمال شب نیمه شعبان

- ۱۰ زیارت امام حسین (ع) (و فضایل آن در شب نیمه شعبان و زیارت از راه دور)
- ۱۴ دعای کمیل (هدیه مخصوص امام علی (ع) به کمیل در شب نیمه شعبان)
- ۱۶ برترین دعا در این شب
- ۱۹ دعای شب نیمه شعبان به منزله زیارت امام زمان (عج)
- ۲۲ نماز ۴ رکعتی بین نماز مغرب و عشاء
- ۲۴ غسل کردن

فصل اول:
فضیلت
شب نیمه شعبان

۱. نیمه شعبان، شب اهل بیت (ع)

شبی که خدا قسم خورده است که سائلی وارد نکند!

عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (ع): سُئِلَ الْبَاقِرُ (ع) عَنْ فَضْلِ لَيْلَةِ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ، فَقَالَ: هِيَ أَفْضَلُ لَيْلَةٍ بَعْدَ لَيْلَةِ الْقَدْرِ، فِيهَا يَمْنَحُ اللَّهُ تَعَالَى الْعِبَادَ فَضْلَهُ، وَيَغْفِرُ لَهُمْ بِمَنِّهِ، فَاجْتَهِدُوا فِي الْقُرْبَةِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى فِيهَا؛ فَإِنَّهَا لَيْلَةٌ أَلَى اللَّهِ عَلَى نَفْسِهِ أَنْ لَا يَرُدَّ سَائِلًا لَهُ فِيهَا، مَا لَمْ يَسْأَلْ مَعْصِيَةً، وَإِنَّهَا اللَّيْلَةُ الَّتِي جَعَلَهَا اللَّهُ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ، بِإِزَاءِ مَا جَعَلَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ لِنَبِيِّنَا (ص) فَاجْتَهِدُوا فِي الدُّعَاءِ وَالشَّنَائِ عَلَى اللَّهِ عِزَّوَجَلَّ؛ فَإِنَّهُ مَنْ سَبَّحَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهَا مِائَةَ مَرَّةٍ، وَحَمِدَهُ مِائَةَ مَرَّةٍ، وَكَبَّرَهُ مِائَةَ مَرَّةٍ غَفَرَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ مَا سَلَفَ مِنْ مَعَاصِيهِ، وَقَضَى لَهُ حَوَائِجَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛ مَا التَّمَسَّهُ مِنْهُ، وَمَا عَلِمَ حَاجَتَهُ إِلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَلْتَمِسْهُ مِنْهُ، كَرَمًا مِنْهُ تَعَالَى وَتَفَضُّلاً عَلَى عِبَادِهِ.

امام صادق (ع) نقل می‌کنند که از امام باقر (ع) درباره فضیلت شب نیمه شعبان پرسیده شد. فرمود: این شب، برترین شب بعد از شب قدر است. خداوند نعمت‌های افزون خود را در این شب به بندگانش ارزانی می‌دارد و به منت خود آنان را می‌آمرزد؛ بنابراین در این شب برای تقرب به خداوند متعال تلاش کنید که این شبی است که خداوند عزوجل به نفس خویش سوگند خورده است که در این شب هیچ درخواست‌کننده‌ای را تا زمانی که درخواست گناهی نکرده است، از درگاه خویش رد نکند. و این شب، شبی است که خداوند آن را برای ما اهل بیت قرار داده است، به

ازای شب قدر که آن را برای پیامبر ما صلی الله علیه و آله قرار داده. پس در این شب تلاش کنید در دعا کردن و ستایش خداوند متعال. هر که در این شب ۱۰۰ مرتبه سبحان الله، ۱۰۰ مرتبه الحمد لله، ۱۰۰ الله اکبر و ۱۰۰ مرتبه لا اله الا الله بگوید، خداوند گناهان گذشته او بیامزد و حوایج دنیا و آخرت او را برآورده سازد، حتی اگر تقاضا نکرده باشد، ولی خداوند نیاز او را بدان امر بداند، باز هم خداوند نیاز او را برطرف سازد، از فضلی که بر بندگان خویش دارد.

(مصباح المتهد، ج ۲، ص ۸۳۱)

۲. شبی که امام علی (ع) دوست داشت در آن شب بیدار بماند

الباقِر (ع): كَانَ عَلِيٌّ ع يُعْجِبُهُ أَنْ يُفْرِغَ نَفْسَهُ أَرْبَعَ لَيَالٍ مِنَ السَّنَةِ أَوَّلَ لَيْلَةٍ مِنْ رَجَبٍ وَ لَيْلَةَ النَّحْرِ وَ لَيْلَةَ الْفِطْرِ وَ لَيْلَةَ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ

امام باقر (ع): [امام] علی (ع) همواره دوست می داشت که خود را برای عبادت در چهار شب فارغ نماید: ۱. شب اول رجب؛ ۲. شب عید قربان؛ ۳. شب عید فطر؛ ۴. شب نیمه شعبان.

(مصباح المتهد، ج ۲، ص، ۶۴۸)

عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَا (ع): كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) لَا يَنَامُ ثَلَاثَ لَيَالٍ لَيْلَةَ ثَلَاثٍ وَ عَشْرِينَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ لَيْلَةَ الْفِطْرِ وَ لَيْلَةَ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ

امام رضا(ع): امیرمؤمنان همواره سه شب را نمی‌خوابید:
 شب بیست و سوم ماه رمضان، شب عید فطر، و شب نیمه
 شعبان.

(مصباح المتجهد، ج ۲، ص ۱۵۳)

۳. اگر می‌توانی امشب را بیدار بمان!

تا می‌توانی دعا، نماز، تلاوت قرآن

عَنْ عَلِيٍّ (ع): إِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تُحَافِظَ عَلَى لَيْلَةِ الْفِطْرِ وَ لَيْلَةِ النَّحْرِ وَ أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنَ الْمُحَرَّمِ وَ لَيْلَةِ عَاشُورَاءَ وَ أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنْ رَجَبٍ وَ لَيْلَةِ التَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَافْعَلْ وَ أَكْثِرْ فِيهِنَّ مِنَ الدُّعَاءِ وَ الصَّلَاةِ وَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ.

امام علی(ع): اگر توانستی شب عید فطر و شب عید قربان و شب اول محرم و شب عاشورا و شب اول ماه رجب و شب نیمه شعبان را پاس (احیا) بداری، چنین کن و در این شب‌ها دعا و نماز و تلاوت قرآن، فراوان به جای آور.

(مصباح المتجهد، ج ۲، ص ۱۵۲)

۴. شب استجابت دعا و بخشش گناهان

نماز جعفر طیار بخوان!

عَلِيٌّ بْنُ فَضَّالٍ عَنْ أَبِيهِ: سَأَلْتُ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَاعِ عَنْ لَيْلَةِ التَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ قَالَ هِيَ لَيْلَةٌ يُعْتَقُ اللَّهُ فِيهَا الرِّقَابَ مِنَ النَّارِ وَيَغْفِرُ الذُّنُوبَ

فِيهَا قُلْتُ هَلْ جُعِلَ فِيهَا صَلَاةٌ زِيَادَةً عَلَى سَائِرِ اللَّيَالِي فَقَالَ لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ مُوْظَفٌ وَلَكِنْ إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تَطَوَّعَ فِيهَا بِشَيْءٍ فَعَلَيْكَ بِصَلَاةِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَأَكْثَرُ فِيهَا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَمِنَ الْإِسْتِغْفَارِ وَالِدُعَاءِ فَإِنَّ أَبِي عَ كَانَ يَقُولُ الدُّعَاءَ فِيهَا مُسْتَجَابٌ

روای می‌گوید از امام رضا (ع) درباره شب نیمه شعبان پرسیدم. فرمود: «آن، شبی است که خداوند، در آن بندگان را از آتش دوزخ می‌رهاند و در آن شب، گناهان بزرگ را می‌آمرزد». گفتم: آیا در این شب، نمازی افزون بر نماز دیگر شب‌ها هست؟ فرمود: «نماز خاصی ندارد؛ اما اگر دوست داری در این شب، عمل مستحبی به جای آوری، نماز جعفر بن علی بن ابی طالب (ع) (نماز جعفر طیّار) را بخوان و ذکر خدای عز و جل و استغفار و دعا بسیار گوی؛ زیرا پدرم می‌فرمود: "دعا در این شب، مستجاب است"».

(عیون اخبار الرضا ع، ج ۱، ص ۲۹۳)

۵. شبی با زینت عبادت کنندگان!

برنامه عبادی امام سجاد (ع) در شب نیمه شعبان

عن زيد بن علي بن الحسين (ع): كان علي بن الحسين (ع) يجمعنا جميعاً ليلة النصف من شعبان، ثم يجزئ الليل أجزاءً ثلاثة، فيصلي بنا جزءاً، ثم يدعو ونؤمن على دعائه، ثم يستغفر الله ونستغفره ونسأله

الْجَنَّةَ حَتَّى يَنْفَجِرَ الصُّبْحُ.

به نقل از زید بن علی بن الحسین (ع): [پدرم] زین العابدین (ع) در شب نیمه شعبان، همه ما را جمع می‌کرد و شب را به سه بخش، تقسیم می‌نمود و بخشی از آن را با ما نماز می‌خواند و بعد، دعا می‌کرد و ما به دعایش «آمین» می‌گفتیم. سپس از خدا آمرزش می‌طلبید و ما نیز آمرزش می‌طلبیدیم و بهشت را از او مسئلت می‌کردیم تا آن که صبح می‌دمید.

(مصباح‌المتهجد، ج ۲، ص ۸۵۳)

۶. شب زنده شدن دل‌ها

رَسُولُ اللَّهِ ص: مَنْ أَحْيَا لَيْلَةَ الْعِيدِ وَلَيْلَةَ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ، لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ.

رسول‌الله (ص): هر که شب عید [فطر و قربان] و شب نیمه شعبان را احیا کند، در آن روزی که دل‌ها می‌میرند دل او نمیرد.

(ثواب الاعمال، ص ۷۷)

فصل دوم:

برخی از اعمال
شب نیمه شعبان

زیارت امام حسین (ع)

۱. دیدار با ۱۲۴۰۰۰ پیغمبر در شب نیمه شعبان

عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (ع): مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُصَافِحَهُ مِائَةُ أَلْفِ نَبِيِّ وَأَرْبَعَةَ وَعِشْرُونَ أَلْفَ نَبِيِّ فَلْيَزُرْ قَبْرَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ (ع) فِي التَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَإِنَّ أَرْوَاحَ النَّبِيِّينَ (ع) يَسْتَأْذِنُونَ اللَّهَ فِي زِيَارَتِهِ فَيُؤْذَنُ لَهُمْ مِنْهُمْ خَمْسَةٌ أُولُو الْعِزْمِ مِنَ الرُّسُلِ قُلْنَا مَنْ هُمْ قَالَ نُوحٌ (ع) وَإِبْرَاهِيمُ (ع) وَمُوسَى (ع) وَعِيسَى (ع) وَمُحَمَّدٌ (ص).

امام زین العابدین (ع): هر کس دوست دارد که صد و بیست و چهار هزار پیامبر با او مصافحه کنند، در شب نیمه شعبان به زیارت امام حسین (ع) برود؛ زیرا در آن شب فرشتگان و ارواح پیامبران برای زیارت آن حضرت از خدا اجازه می‌گیرند و خداوند به آنها اجازه می‌دهد. خوشا به حال کسی که با آنها مصافحه نماید و آنها با او مصافحه کنند. که پنج رسول اولوالعزم؛ یعنی حضرت نوح (ع)، حضرت ابراهیم (ع)، حضرت موسی (ع)، حضرت عیسی (ع) و حضرت محمد (ص) نیز جزو آنان هستند.

(کامل الزیارات، ص ۱۷۹)

۲. بخشش گناهان گذشته و آینده

عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ (ع) قَالَ: مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ (ع) لَيْلَةَ التَّصْفِ

مِنْ شَعْبَانَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ.

امام صادق(ع): کسی که امام حسین(ع) را شب نیمه شعبان زیارت کند خداوند متعال گناهان گذشته و آینده‌اش را می‌آمرزد،

(کامل‌الزیارت، ص ۱۷۴)

۳. از نو شروع کن!

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) يَا يُونُسُ لَيْلَةَ التَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ يَغْفِرُ اللَّهُ لِكُلِّ مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ (ع) مِنَ الْمُؤْمِنِينَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذُنُوبِهِمْ وَمَا تَأَخَّرَ وَقِيلَ لَهُمْ اسْتَقْبِلُوا الْعَمَلَ قَالَ قُلْتُ هَذَا كُلُّهُ لِمَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ ع فِي التَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَقَالَ يَا يُونُسُ لَوْ أَخْبَرْتُ النَّاسَ بِمَا فِيهَا لِمَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ (ع) لَقَامَتْ ذُكُورُ الرِّجَالِ عَلَى الخُشْبِ.

امام صادق(ع): ای یونس، در شب نیمه شعبان خداوند متعال گناهان گذشته و آینده هر مؤمنی که قبر حضرت امام حسین(ع) را در آن شب زیارت کند می‌آمرزد و به ایشان گفته می‌شود: شروع به انجام عمل کنید. راوی می‌گوید: محضر مبارکش عرض کردم: این همه عنایت و لطف برای کسی است که امام حسین(ع) را در نیمه شعبان زیارت کند؟ حضرت فرمودند: ای یونس اگر مردم را خبر دهم به فضیلتی که در زیارت این شب است قطعا مردان بر چوب سوار شده

و خود را به سر قبر مطهرش می‌رسانند.

(کامل الزیارات، ص ۱۸۱)

۴. ای میهمانان حسین! شب نیمه شعبان، از زیارت حسین (ع)

جانمانید

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ: إِذَا كَانَ أَوَّلُ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ نَادَى مُنَادٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ يَا وَفَدَ الْحُسَيْنِ لَا تُخْلُوا لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ مِنْ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ (ع) فَلَوْ تَعَلَّمُونَ مَا فِيهَا لَطَالَتْ عَلَيْكُمْ السَّنَةُ حَتَّى يَجِيءَ النِّصْفُ.

امام صادق (ع): هنگامی که اول شعبان می‌شود، منادی ای از زیر عرش، فریاد بر می‌آورد: «ای میهمانان حسین! شب نیمه شعبان، از زیارت حسین (ع) جانمانید که اگر می‌دانستید چه در آن است، سال بر شما طولانی می‌نمود [و دیر می‌گذشت] تا این که نیمه شعبان بیاید.»

(اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۷۱۱)

روایت زیارت از راه دور به ویژه در دوران کرونایی:

با توجه به شیوع کرونا و سلب توفیق زیارت از راه نزدیک، اهل بیت (ع) زیارت از راه دور را به دوستانشان پیشنهاد دادند که می‌توان در این مواقع از آن بهره جست.

از مختصرترین زیارات سیدالشهداء (ع) زیارتی است که از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: به بالای بام منزلت برو [در زیر آسمان] سپس به راست و چپ نگاه کن و سپس سرت را به سمت آسمان بالا ببر و به سمت قبر آن حضرت اشاره کن و بگو: «السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ». با این عمل برای تو یک حج و یک عمره است.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا سَدِيرُ تَزُورُ قَبْرَ الْحُسَيْنِ (ع) فِي كُلِّ يَوْمٍ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ لَا قَالَ فَمَا أَجْفَاكُمْ قَالَ فَتَزُورُونَهُ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ قُلْتُ لَا قَالَ فَتَزُورُونَهُ فِي كُلِّ شَهْرٍ قُلْتُ لَا قَالَ فَتَزُورُونَهُ فِي كُلِّ سَنَةٍ قُلْتُ قَدْ يَكُونُ ذَلِكَ قَالَ يَا سَدِيرُ مَا أَجْفَاكُمْ لِلْحُسَيْنِ (ع) أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَلْفِي أَلْفِ مَلَكٍ شُعْتٌ غَيْرِ يَبْكُونَ وَيَزُورُونَ لَا يَفْتُرُونَ وَمَا عَلَیْكَ يَا سَدِيرُ أَنْ تَزُورَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ (ع) فِي كُلِّ جُمُعَةٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ وَفِي كُلِّ يَوْمٍ مَرَّةً قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ فَرَايِخٌ كَثِيرَةٌ فَقَالَ لِي اصْعَدْ فَوْقَ سَطْحِكَ ثُمَّ تَلْتَفِتْ يَمَنَةً وَيَسْرَةً ثُمَّ تَرَفَّعْ رَأْسَكَ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ انْحَ نَحْوَ الْقَبْرِ وَتَقُولُ- السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ تُكْتَبُ لَكَ زُورَةٌ وَالزُّورَةُ حَجَّةٌ وَعُمْرَةٌ قَالَ سَدِيرٌ فَرُبَّمَا فَعَلْتُ فِي الشَّهْرِ أَكْثَرَ مِنْ عَشْرِينَ مَرَّةً.

سدیر گوید: امام صادق (ع) به من فرمود: ای سدیر! هر روز به زیارت قبر امام حسین (ع) می‌روی؟ گفتم: نه، فدایت

شوم. فرمود: چه جفایی می‌کنی، آیا در هر ماه زیارت می‌کنی؟ گفتم: نه. فرمود: در هر سال يك بار به زیارت می‌روی؟ گفتم: به همین گونه است. فرمود: ای سدیدر! چقدر نسبت به امام حسین(ع) روی گردان و بی‌اعتنا هستید؟! آیا نمی‌دانی که خدای تعالی را هزار هزار فرشته گرد آلود و موی پریشان است که بر حسین(ع) می‌گریند. و پیوسته زیارت می‌کنند و خسته نمی‌شوند؟ چه می‌شود که تو هفته‌ای پنج بار و یا هر روز به زیارت امام حسین(ع) بروی؟ گفتم: فدایت شوم میان من و قبر او فاصله زیادی است. فرمود: بر بام خانه برو، و به جانب راست و چپ بنگر، و سپس سر خود را به سوی آسمان کن، و پس از آن به سوی قبر آن حضرت توجه کن و بگو: «السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ» در این صورت، این عمل، برای تو يك زیارت محسوب خواهد شد، و هر زیارتی ثواب يك حج و يك عمره دارد.

(کافی، ج ۴، ص ۵۸۹)

دعای کمیل

هدیه مخصوص امیرالمومنین به کمیل و دوستانش

دعایی که امشب مستجاب می‌شود

قَالَ كَمَيْلُ بْنُ زِيَادٍ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ مَوْلَايَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (ع) فِي مَسْجِدِ الْبَصْرَةِ وَمَعَهُ جَمَاعَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ مَا مَعْنَى قَوْلِ اللَّهِ

عَزَّ وَجَلَّ «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» (دخان، ۴) قَالَ (ع) لَيْلَةُ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ وَالَّذِي نَفْسُ عَلِيٍّ بِيَدِهِ إِنَّهُ مَا مِنْ عَبْدٍ إِلَّا وَجَمِيعُ مَا يَجْرِي عَلَيْهِ مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ مَقْسُومٌ لَهُ فِي لَيْلَةِ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ - إِلَى آخِرِ السَّنَةِ فِي مِثْلِ تِلْكَ اللَّيْلَةِ الْمُقْبِلَةِ وَمَا مِنْ عَبْدٍ يُحْيِيهَا وَيَدْعُو بِدُعَاءِ الْخَضِرِ (ع) إِلَّا أُجِيبَ [لَهُ] فَلَمَّا انْصَرَفَ طَرَقْتُهُ لَيْلًا فَقَالَ (ع) مَا جَاءَ بِكَ يَا كُمَيْلُ قُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ دُعَاءُ الْخَضِرِ فَقَالَ اجْلِسْ يَا كُمَيْلُ إِذَا حَفِظْتَ هَذَا الدُّعَاءَ فَادْعُ بِهِ كُلَّ لَيْلَةٍ جُمُعَةٍ أَوْ فِي الشَّهْرِ مَرَّةً أَوْ فِي السَّنَةِ مَرَّةً أَوْ فِي عُمْرِكَ مَرَّةً تَكْفٍ وَتُنْصَرَ وَتُرْزَقَ وَلَنْ تُعَدَّمَ الْمَغْفِرَةَ يَا كُمَيْلُ أَوْجَبَ لَكَ طَوْلُ الصُّحْبَةِ لَنَا أَنْ نَجُودَ لَكَ بِمَا سَأَلْتَ ثُمَّ قَالَ اكْتُبِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ.

کمیل بن زیاد نقل می‌کند که روزی با مولای خود، امام علی (ع) در مسجد بصره نشسته بودم و جمعی از اصحاب حضرت هم حضور داشتند. از حضرت سؤال شد که معنای این آیه که خدا می‌فرماید: «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» (دخان، ۴) چیست؟ حضرت فرمودند: آن شب نیمه شعبان است. سوگند به کسی که جان علی در دست قدرت اوست هیچ بنده‌ای نیست جز اینکه تمام آنچه بر او از نیکی و بدی می‌گذرد، در شب نیمه شعبان برایش تقسیم می‌شود تا آخر سال او. هر بنده‌ای که آن شب را به عبادت احیا کند و دعای حضرت خضر را بخواند، دعای او مستجاب می‌شود.»

(اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۷۰۶)

رُويَ أَنَّ كُمَيْلَ بْنَ زِيَادِ النَّخَعِيِّ رَأَى أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَ سَاجِدًا يَدْعُو بِهَذَا
 الدُّعَاءِ فِي لَيْلَةِ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي وَسَّعَتْ
 كُلَّ شَيْءٍ

روایت شده است که «کمیل بن زیاد نخعی» دید
 امیرمؤمنان (ع) این دعا را در شب نیمه شعبان در حال
 سجده قرائت می‌نماید.

(مصباح المتجهد، ج ۲، ص ۱۴۴)

برترین دعا در این شب

قَالَ أَبُو يَحْيَى فَقُلْتُ لِسَيِّدِنَا الصَّادِقِ عَ وَأَيُّ شَيْءٍ أَفْضَلُ الْأَدْعِيَةِ فَقَالَ إِذَا
 أَنْتَ صَلَّيْتَ عِشَاءَ الْآخِرَةِ فَصَلِّ رُكْعَتَيْنِ تَقْرَأُ فِي الْأُولَى الْحَمْدَ مَرَّةً وَسُورَةَ
 الْجَحْدِ وَهِيَ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ وَاقْرَأُ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ الْحَمْدَ وَسُورَةَ
 التَّوْحِيدِ وَهِيَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فَإِذَا سَلَّمْتَ قُلْتَ سُبْحَانَ اللَّهِ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ
 مَرَّةً وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ مَرَّةً وَاللَّهُ أَكْبَرُ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ مَرَّةً ثُمَّ قُلْ
 يَا مَنْ إِلَيْهِ مَلَجًا الْعِبَادِ ...

ابویحیی می‌گوید: به سرورمان امام صادق (ع) عرض کردم،
 کدام دعا از همه دعاها برتر است؟ فرمود: «بعد از آنکه نماز
 عشا را خواندی، ۲ رکعت نماز، در رکعت اول سوره حمد
 و سوره جحد (قل یا ایها الکافرون) و در رکعت دوم بعد از

حمد، سوره توحید (قل هو الله احد) بخوان. و بعد از سلام نماز ۳۳ بار سبحان الله و ۳۳ بار الحمد لله و ۳۴ بار الله اکبر بگو. سپس این دعا را بخوان:

يَا مَنْ إِلَيْهِ يَلْجَأُ الْعِبَادُ فِي الْمُهَمَّاتِ، وَإِلَيْهِ يَفْرَعُ الْخَلْقُ فِي الْمُلَمَّاتِ، يَا عَالِمَ الْجَهْرِ وَالْخَفِيَّاتِ، يَا مَنْ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ خَوَاطِرُ الْأَوْهَامِ، وَتَصَرَّفُ الْخَطَرَاتِ، يَا رَبَّ الْخَلَائِقِ وَالْبَرِيَّاتِ، يَا مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ الْأَرْضِينَ وَالسَّمَاوَاتِ. أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أُمَّتُ إِلَيْكَ بِلَا إِلَهٍ إِلَّا أَنْتَ، فَيَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اجْعَلْنِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ مِمَّنْ نَظَرْتَ إِلَيْهِ فَرَحِمْتَهُ، وَسَمِعْتَ دُعَاءَهُ فَأَجَبْتَهُ، وَعَلِمْتَ اسْتِقَالَتَهُ فَأَقْلَبْتَهُ، وَتَجَاوَزْتَ عَن سَالِفِ خَطِيئَتِهِ وَعَظِيمِ جَرِيرَتِهِ، فَقَدْ اسْتَجَرْتُ بِكَ مِنْ ذُنُوبِي، وَلَجَأْتُ إِلَيْكَ فِي سِتْرِ عُيُوبِي.

اللَّهُمَّ فَجِدْ عَلَيَّ بِكَرَمِكَ وَفَضْلِكَ، وَاحْظُظْ خَطَايَايَ بِحِلْمِكَ وَعَفْوِكَ، وَتَعَمَّدْنِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ بِسَابِغِ كَرَامَتِكَ، وَاجْعَلْنِي فِيهَا مِنْ أَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ اجْتَبَيْتَهُمْ لِطَاعَتِكَ، وَاخْتَرْتَهُمْ لِعِبَادَتِكَ، وَجَعَلْتَهُمْ خَالِصَتَكَ وَصَفْوَتَكَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِمَّنْ سَعَدَ جَدُّهُ وَتَوَفَّرَ مِنَ الْخَيْرَاتِ حَظُّهُ، وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ سَلِمَ فَنَعِمَ، وَفَازَ فَعْنِمَ،

وَ اكْفِنِي شَرَّ مَا اسْلَفْتُ، وَ اعْصِمْنِي مِنَ الْاِزْدِيَادِ فِي مَعْصِيَتِكَ،
 وَ حَبِّبْ إِلَيَّ طَاعَتَكَ وَ مَا يُقَرِّبُنِي مِنْكَ وَ يُزَلِّقْنِي عِنْدَكَ. سَيِّدِي
 إِلَيْكَ يَلْجَأُ الْهَارِبُ، وَ مِنْكَ يَلْتَمِسُ الطَّالِبُ، وَ عَلَى كَرَمِكَ
 يُعَوَّلُ الْمُسْتَقِيلُ التَّائِبُ، أَدَّبْتَ عِبَادَكَ بِالتَّكْرُمِ وَ أَنْتَ أَكْرَمُ
 الْأَكْرَمِينَ، وَ أَمَرْتَ بِالْعَفْوِ عِبَادَكَ وَ أَنْتَ الْعَفْوُ الرَّحِيمُ.

اللَّهُمَّ فَلَا تَحْرِمْنِي مَا رَجَوْتُ مِنْ كَرَمِكَ، وَ لَا تُؤَيِّسْنِي مِنْ سَابِغِ
 نِعْمِكَ، وَ لَا تُخَيِّبْنِي مِنْ جَزِيلِ قِسْمِكَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ لِأَهْلِ
 طَاعَتِكَ، وَ اجْعَلْنِي فِي جَنَّةٍ مِنْ شِرَارِ خَلْقِكَ رَبِّ إِنْ لَمْ أَكُنْ
 مِنْ أَهْلِ ذَلِكَ فَأَنْتَ أَهْلُ الْكَرَمِ وَ الْعَفْوِ وَ الْمَغْفِرَةِ، جُدْ عَلَيَّ بِمَا
 أَنْتَ أَهْلُهُ لَا بِمَا أَسْتَحِقُّهُ، فَقَدْ حَسَنَ ظَنِّي بِكَ، وَ تَحَقَّقَ رَجَائِي
 لَكَ، وَ عَلِقْتُ نَفْسِي بِكَرَمِكَ وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ، وَ أَكْرَمُ
 الْأَكْرَمِينَ. اللَّهُمَّ وَ اخْصُصْنِي مِنْ كَرَمِكَ بِجَزِيلِ قِسْمِكَ، وَ
 أَعُوذُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَ اغْفِرْ لِي الذَّنْبَ الَّذِي يَحْبِسُ عَنِّي
 الْخَلْقَ وَ يَضِيقُ عَلَيَّ الرِّزْقَ حَتَّى أَقُومَ بِصَالِحِ رِضَاكَ، وَ أَنْعَمَ
 بِجَزِيلِ عَطَائِكَ وَ أَسْعَدَ بِسَابِغِ نِعْمَائِكَ. فَقَدْ لَذْتُ بِحَرَمِكَ، وَ

تَعَرَّضْتُ لِكِرْمِكَ، وَ اسْتَعَدْتُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ وَ بِحِلْمِكَ
مِنْ غَضَبِكَ، فَجُدْ بِمَا سَأَلْتُكَ وَ أَنْلِ مَا التَّمَسْتُ مِنْكَ، أَسْأَلُكَ
بِكَ لَا بِشَيْءٍ هُوَ أَعْظَمُ مِنْكَ.

سپس سجده کن. و در حال سجده ۲۰ بار «یا ربِّ» و ۷ بار «یا الله» و ۷ بار «لا حولَ و لا قوَّةَ الا بالله» و ۷ بار «ما شاء الله لا قوَّةَ الا بالله» و ۱۰ بار «لا قوَّةَ الا بالله» بگو. بعد بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله صلوات بفرست و حاجتت را از خدا بخواه. به خدا سوگند، اگر حاجتت به شماره قطره‌های باران باشد، خداوند عزوجل به بزرگواری و فضل خود، حاجتت را برآورده می‌سازد.

(مصباح المتجهد، ج ۲، ص ۸۳۱)

دعای شب نیمه شعبان به منزله زیارت امام زمان (عج)

در این بخش دعایی را که طی آن خداوند جل جلاله به مولود عظیم‌الشان در شب نیمه شعبان (حضرت مهدی سلام الله علیه) سوگند داده می‌شود، یادآور می‌شویم که علامه مجلسی این دعا را به منزله زیارت امام زمان (عج) برشمرده است^۱ و آن دعا عبارت است از:

۱ «فَمِنَ الْمُتَّاسِبِ قِرَاءَهُ هَذَا الدُّعَاءِ الَّذِي يُعَدُّ بِمَنْزِلَةِ زِيَارَتِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هُوَ: اللَّهُمَّ بِحَقِّ لَيْلَتِنَا هَذِهِ وَ مَوْلُودِهَا...» (زاد المعاد، ص ۵۵)

اللَّهُمَّ بِحَقِّ لَيْلَتِنَا هَذِهِ وَ مَوْلُودِهَا، وَ حُجَّتِكَ وَ مَوْعُودِهَا، الَّتِي
 قَرَنْتَ اِلَى فَضْلِهَا فَضْلاً، فَتَمَّتْ كَلِمَتُكَ صِدْقاً وَ عَدْلاً، لَا مُبَدِّلَ
 لِكَلِمَاتِكَ وَ لَا مُعَقِّبَ لآيَاتِكَ، نُورِكَ الْمُتَالِقِ وَ ضِيَاؤِكَ الْمُشْرِقِ،
 وَ الْعَلَمِ النُّورِ فِي طَخْيَاءِ الدَّيْجُورِ، الْعَايِبِ الْمَسْتُورِ، جَلَّ مَوْلِدُهُ
 وَ كَرَّمَ مَحْتَدُهُ وَ الْمَلَائِكَةُ شَهَدَةُ وَ اللَّهُ نَاصِرُهُ وَ مُؤَيِّدُهُ إِذَا أَنْ
 مِيعَادُهُ وَ الْمَلَائِكَةُ أَمْدَادُهُ. سَيْفُ اللَّهِ الَّذِي لَا يَنْبُو وَ نُورُهُ الَّذِي
 لَا يَخْبُو وَ ذُو الْحِلْمِ الَّذِي لَا يَصْبُو مَدَارُ الدَّهْرِ وَ نَوَامِيسُ الْعَصْرِ
 وَ وُلاةُ الْأَمْرِ وَ الْمُنْزَلُ عَلَيْهِمْ مَا يَنْزِلُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَ أَصْحَابُ
 الْحَشْرِ وَ النَّشْرِ، تَرَاجِمَةٌ وَ حِيَهُ وَ وُلاةُ أَمْرِهِ وَ نَهْيِهِ.

اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى خَاتِمِهِمْ وَ قَائِمِهِمْ، الْمَسْتُورِ عَنِ عَوَالِمِهِمْ وَ اذْرِكْ
 بِنَا أَيَّامَهُ وَ ظُهُورَهُ وَ قِيَامَهُ، وَ اجْعَلْنَا مِنْ أَنْصَارِهِ، وَ اقْرِنْ ثَارَنَا
 بِثَارِهِ، وَ اكْتُبْنَا فِي أَعْوَانِهِ وَ خُلَصَائِهِ، وَ أَحِينَا فِي دَوْلَتِهِ نَاعِمِينَ
 وَ بِصُحْبَتِهِ غَانِمِينَ، وَ بِحَقِّهِ قَائِمِينَ، وَ مِنْ السُّوءِ سَالِمِينَ يَا
 أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ
 خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الصَّادِقِينَ وَ عِتْرَتِهِ

التَّاطِقِينَ، وَ الْعَنْ جَمِيعَ الظَّالِمِينَ، وَ احْكُمْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ يَا
 احْكَمَ الْحَاكِمِينَ.

(زاد المعاد، ص ۵۵)

رَوَى إِسْمَاعِيلُ بْنُ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيُّ قَالَ: عَلَّمَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع) دُعَاءً أَدْعُو
 بِهِ لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ - اللَّهُمَّ أَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ...

راوی نقل می کند به امام صادق (ع) گفتم دعایی به من
 آموزش دهید تا با آن در شب نیمه شعبان دعا کنم، حضرت
 فرمود:

اللَّهُمَّ أَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ الْخَالِقُ الرَّازِقُ الْمُحْيِي
 الْمُمِيتُ الْبَدِيءُ الْبَدِيعُ لَكَ الْجَلَالُ وَ لَكَ الْفَضْلُ وَ لَكَ الْحَمْدُ
 وَ لَكَ الْمَنْ وَ لَكَ الْجُودُ وَ لَكَ الْكَرَمُ وَ لَكَ الْأَمْرُ وَ لَكَ الْمَجْدُ وَ
 لَكَ الشُّكْرُ وَ حَدِّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ يَا وَاحِدُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ
 لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ
 مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي وَ اكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي وَ اقْضِ دِينِي وَ وَسِّعْ
 عَلَيَّ فِي رِزْقِي فَإِنَّكَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ كُلِّ أَمْرٍ حَكِيمٍ تُفَرِّقُ وَ مَنْ
 تَشَاءُ مِنْ خَلْقِكَ تَرزُقُ فَارزُقْنِي وَ أَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ فَإِنَّكَ قُلْتَ وَ
 أَنْتَ خَيْرُ الْقَائِلِينَ التَّاطِقِينَ - وَ سَلُّوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَمِنْ فَضْلِكَ

أَسْأَلُ وَإِيَّاكَ قَصَدْتُ وَابْنَ نَبِيِّكَ اعْتَمَدْتُ وَلَكَ رَجَوْتُ فَارْحَمْنِي
يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

(مصباح المتهجد، ج ۲، ص ۱۸۴۳)

نماز ۴ رکعتی بین نماز مغرب و عشاء

رسول الله (ص): مَنْ صَلَّى فِي لَيْلَةِ الْخَامِسَةِ عَشْرَ مِنْ شَعْبَانَ بَيْنَ الْعِشَاءَيْنِ أَرْبَعِ رَكَعَاتٍ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رُكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ مَرَّةً وَقُلُّهُ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَفِي رِوَايَةٍ أُخْرَى إِحْدَى عَشْرَةَ مَرَّةً فَإِذَا فَرَغَ قَالَ يَا رَبِّ اغْفِرْ لَنَا عَشْرَ مَرَّاتٍ يَا رَبِّ ارْحَمْنَا عَشْرَ مَرَّاتٍ يَا رَبِّ تُبُّ عَلَيْنَا عَشْرَ مَرَّاتٍ وَيَقْرَأُ قُلُّهُ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ إِحْدَى وَعِشْرِينَ مَرَّةً ثُمَّ يَقُولُ سُبْحَانَ الَّذِي يُحْيِي الْمَوْتَى وَيُمِيتُ الْأَحْيَاءَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ وَقَضَى حَوَائِجَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعْطَاهُ اللَّهُ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ وَكَانَ فِي حِفْظِ اللَّهِ إِلَى قَابِلٍ.

رسول الله (ص): در شب پانزدهم شعبان، بین نماز مغرب و عشاء چهار رکعت نماز بخواند به این صورت که در هر رکعت، حمد یک مرتبه، سوره «قل هو الله احد» ۱۰ مرتبه (در روایت دیگر ۱۱ مرتبه وارد شده).

پس از پایان نماز بخواند:

«یا رَبِّ اغْفِرْ لَنَا» ۱۰ مرتبه؛

«یا رَبِّ ارْحَمْنَا» ۱۰ مرتبه؛

«یا رَبِّ تَبَّ عَلَيْنَا» ۱۰ مرتبه؛

«قل هو الله احد» ۲۱ مرتبه؛

«سُبْحَانَ الَّذِي يُحْيِي الْمَوْتَى وَيُمِيتُ الْأَحْيَاءَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» ۱۰ مرتبه.

هر کس این نماز را بخواند، خداوند متعال او را اجابت فرماید و حاجات دنیا و آخرتش را برآورده سازد و خداوند نامه عملش را به دست راستش دهد و تا سال آینده در حفظ خدا بود.

(اقبال الاعمال، ۲، ص ۶۹۴)

عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (ع) قَالَ: هَبَطَ عَلَيَّ حَبِيبِي جَبْرَائِيلُ (ع) فَقَالَ لِي يَا مُحَمَّدُ مُرَّأَمَّتْكَ إِذَا كَانَ لَيْلَةُ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ أَنْ يُصَلِّيَ أَحَدُهُمْ عَشْرَ رَكَعَاتٍ فِي كُلِّ رَكَعَةٍ يَتْلُو فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ ثُمَّ يَسْجُدُ وَيَقُولُ فِي سُجُودِهِ: «اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدَ سَوَادِي وَجِنَانِي وَبَيَاضِي يَا عَظِيمَ كُلِّ عَظِيمٍ اغْفِرْ ذَنْبِي الْعَظِيمَ وَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ غَيْرُكَ يَا عَظِيمٍ» فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ مَحَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ اثْنَيْنِ وَ سَبْعِينَ أَلْفَ سَيِّئَةٍ وَ كَتَبَ لَهُ مِنْ الْحَسَنَاتِ مِثْلَهَا وَ مَحَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْ وَالِدَيْهِ سَبْعِينَ أَلْفَ سَيِّئَةٍ.

امام حسن (ع): پیغمبر فرمود که در این شب، جبرئیل بر من نازل شد و گفت به من: یا محمد! امت خود را امر کن که در شب نیمه شعبان ده رکعت نماز بکنند هر دو رکعت به یک سلام و در هر رکعت بعد از حمد ده مرتبه سوره‌ی قل هو الله احد بخوانند پس بسجده روند و در سجده بگویند: «اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدَ سَوَادِي وَ جَنَانِي وَ بَيَاضِي يَا عَظِيمَ كُلِّ عَظِيمٍ اغْفِرْ ذَنْبِي الْعَظِيمَ وَ إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ غَيْرُكَ يَا عَظِيمَ» س هر که این عمل را بجا آورد محو کند حق تعالی از او هفتاد و دو هزار گناه را و مثل آن حسنه در نامه عمل او بنویسد و محو کند از پدر و مادرش هفتاد هزار گناه را.

(فضائل الاشهر الثلاثة، ص ۶۵)

غسل کردن

عن الرِّضَا (ع): الْغُسْلُ ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ... وَلَيْلَةَ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ
 امام رضا (ع): غسل بیست و سه نوع دارد و [یکی از آن غسل
 های مستحبی] غسل شب نیمه شعبان است.

(فقه الرضا، ص ۸۲)